

Волкова Тетяна

м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА "ПРОФТЕХ" В УПРАВЛІННІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЮ ОСВІТОЮ В РЕГІОНІ

Анотація. У статті наголошується на важливості набуття умінь застосовувати інформаційно-аналітичну систему "ПРОФТЕХ" методистами ПТНЗ, відповідальними за інформаційно-аналітичну роботу, для здійснення моніторингу діяльності ПТНЗ

Ключові слова: інформаційно-аналітична діяльність, засоби інформаційно-аналітичної системи, відповідальний за інформаційно-аналітичну роботу у ПТНЗ

На сьогоднішній день ринок праці одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти виділяє професійно-технічну освіту. На загальнодержавному рівні заявлено про необхідність її випереджувального розвитку. Державною цільовою програмою розвитку професійно-технічної освіти (ПТО) на 2011–2015 роки визначено, що випереджувальний розвиток означає, насамперед, корінні зміни якості професійно-технічної освіти; підвищення її ролі в забезпеченні розвитку економіки.

Перетворення, що відбуваються в Україні, зорієнтовані на зростання промислового виробництва, позитивні тенденції у зовнішньоекономічній діяльності, приріст реальних доходів населення, визначають необхідність підвищення рівня розвитку виробничих сил і висувають нові серйозні завдання перед професійно-технічною освітою щодо забезпечення галузей економіки кваліфікованими робітничими кадрами різних професій. На жаль, нині ринок освітніх послуг системи ПТО не готовий повністю задовольнити роботодавців у кваліфікованих робітниках і оперативно реагувати на зміни в їхніх потребах.

В українській науці та практиці управління досить широко наголошується на необхідності реформування управління розвитком професійно-технічної освіти. Виходячи з розуміння системи управління як триєдності суб'єкта, об'єкта та механізму управління як рухомої ланки управлінського впливу, трансформація суб'єкта управління без модернізації управлінського механізму, що реалізується за

допомогою управлінських технологій, на думку вчених (В. Геєць, Г. Монастирний), є малодієвим процесом, оскільки суперечить принципу комплексності й системності. Досягнутий рівень і проблеми розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у ПТНЗ визначають необхідність переходу від політики, спрямованої на розвиток інформатизації окремих ПТНЗ, до формування єдиного інформаційного простору, розвиток інформаційних ресурсів, баз даних і знань, якими можуть користуватися всі ПТНЗ регіону.

Збалансована реалізація Програмних заходів можлива за такими пріоритетними напрямками: *підвищення* ефективності управління в умовах змін організаційно-правових форм діяльності ПТНЗ, що забезпечить результативність і підсилить їх відповідальність за кінцеві результати діяльності; *удосконалення* інформаційного обміну; *запровадження* моніторингу оперативності прийняття управлінських рішень на основі розроблення і впровадження критеріїв ефективної діяльності професійно-технічних навчальних закладів і виявлення їх впливу на якість ПТО. Це зумовлено тим, що особливості управління сучасною системою ПТО визначаються кардинальними змінами в нашому суспільстві, в результаті чого відбувається переусвідомлення цілей, завдань і змісту освіти, здійснюється пошук нових форм, методів і технологій підвищення її якості.

За останнє десятиліття кількість ПТНЗ, які здійснюють підготовку робітничих кадрів, а також обсяги цієї підготовки значно скоротилися. Існує диспропорція в структурі зайнятості населення в реальному секторі економіки і структурі підготовки кадрів у ПТНЗ. Ефективна реалізація регіональної освітньої політики і підтримка конкурентоспроможності ПТНЗ висувають обов'язковою умову створення інформаційної інфраструктури.

Вимоги до кваліфікації та компетентності адміністративно-управлінського персоналу ПТНЗ, зорієнтовані на результат, значно підвищилися. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в управлінській діяльності ПТНЗ вимагає підвищення рівня професійних знань і умінь, які педагогічні працівники мають отримати безпосередньо на робочому місці, після закінчення інженерно-педагогічного навчального закладу.

Як показав аналіз практики управління ПТНЗ України, матеріалів науково-практичних конференцій прогресивні ІКТ слабо впроваджуються, інформаційна підтримка в системі професійної підготовки та ухвалення рішень є недостатньою, експертні оцінки їх ефективності відсутні. Невідповідність між сучасним рівнем розвитку ІКТ та їхнім застосуванням у практиці управління ПТНЗ стримує процес становлення і розвитку ПТО, перешкоджає формуванню ефективної інфраструктури аналітичного управління. Однією з причин слабого впровадження ІКТ у практику управління ПТНЗ є недостатня методологічна підтримка процесів інтеграції методів і підходів, розроблених у теорії управління, теорії складних соціальних систем, системному аналізі, теорії автоматизованих інформаційних систем. Ключову роль у прийнятті управлінських рішень незмінно відіграє інформаційний обмін, що формує в конкретному ПТНЗ і регіоні в цілому певний інформаційний простір, у рамках якого всі реальні фігуранти виконують певні інформаційні функції. Удосконалення процесів виконання інформаційних функцій за рахунок впровадження перспективних ІКТ, а також можливість прямої участі в інформаційних процесах безпосередньо керівників, методистів з ІКТ та інформаційно-аналітичної роботи ПТНЗ, будуть визначати основи модернізації системи ПТО України сьогодні й у найближчому майбутньому. Водночас, упровадження передових ІКТ в управління ПТНЗ стримує слабкий рівень організації інформаційних потоків, збору, обробки, збереження і подання інформації, її аналізу та інтерпретації, ухвалення рішень.

Тому зростає роль системи підготовки і підвищення кваліфікації в забезпеченні сучасного рівня знань та інформаційно-аналітичної складової педагогічних працівників ПТНЗ у власній професійній діяльності.

Практична потреба в дослідженні інформаційних процесів ПТНЗ та обласних систем ПТО визначила необхідність цілеспрямованої підготовки керівного складу і методистів, відповідальних за інформаційно-аналітичну роботу в ПТНЗ комп'ютерних технологій аналізу діяльності закладу. Пріоритетними напрямками такої підготовки вважаємо підвищення їх рівня інформаційно-аналітичної компетентності на основі реалізації відповідної програми навчання технологій аналізу діяльності ПТНЗ у системі підвищення кваліфікації.

Проблема автоматизації процесів управління системою ПТО в регіоні може бути вирішена шляхом побудови інформаційно-аналітичної системи управління, в якій, крім обов'язкової мети управління всіма процесами, головною метою є забезпечення функції надання конкретних даних віртуальному суб'єкту, що має право доступу до цих даних і системи. Застосування засобів інформаційно-аналітичної системи управління (ІАСУ) для забезпечення технологізації інформаційно-аналітичної діяльності управління зумовлено тим, що достовірна і повна інформація про об'єкт управління разом із швидкою реакцією адекватними рішеннями на постійно змінну ситуацію виступає умовою успіху професійної діяльності адміністративно-управлінського персоналу ПТНЗ. Поряд з цим застосування ІАСУ певним чином впливає на технологію управління, що зумовлює відповідні структурні зміни в змісті та організації робіт у цій сфері діяльності.

Для здійснення спостереження, оцінки, аналізу стану, прогнозу розвитку і розробки альтернативних варіантів регулювання діяльності ПТНЗ важливим є набір показників, що адекватно описують стан і розвиток об'єкта дослідження. На виконання розпорядження КМУ від 05.11.2008 р. № 1396 "Про внесення змін до плану заходів, спрямованих на задоволення ринку праці у кваліфікованих робітничих кадрах " та з метою здійснення моніторингу ефективної діяльності професійно-технічних навчальних закладів, наказом міністра МОНУ від 02.02.2009 р. № 55 затверджено індикатори ефективної діяльності професійно-технічного навчального закладу [1].

Науковцями лабораторії „Всеукраїнський інформаційно-аналітичний центр ПТО” Інституту професійно-технічної освіти НАПН України спільно з проектом ТАСІС „Підвищення управління професійно-технічною освітою на регіональному рівні в Україні” (2009 р.) на замовлення Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України була створена як проектна інформаційно-аналітична система (ІАС) ПРОФТЕХ. ІАС функціонує як веб-ресурс, доступ до якого здійснюється вільно в мережі Інтернет. ІАС ПРОФТЕХ пройшла успішну апробацію в пілотних регіонах у 261 ПТНЗ упродовж 2007–2010 р. ІАС ПРОФТЕХ за видом завдань, що в ній виконуються є маркетинговою системою, яка дозволяє здійснювати аналіз, на підставі якого методисти навчально-методичних центрів ПТО мають змогу

оцінювати стан кожного ПТНЗ на ринку освітніх послуг у регіоні, проводити порівняльний аналіз його діяльності з іншими ПТНЗ в галузевому розрізі, визначати динаміку зростання за окремими показниками.

База даних ІАС ПРОФТЕХ містить близько 50-ти показників діяльності кожного ПТНЗ, на основі яких у системі обчислюються індикатори ефективної діяльності ПТНЗ. Усі індикатори згруповано в сім груп: ефективність підготовки, зміст навчального процесу, працевлаштування, педагогічні працівники, матеріально-технічне забезпечення, доступність ПТО, фінансове забезпечення.

Засоби системи ІАС ПРОФТЕХ мають потужний конструктор, за допомогою якого методисти мають змогу формувати запити до інформаційної системи в галузево-територіальному та часовому розрізах, переглядати дані з можливостями їх деталізації та узагальнення, на їх основі будувати діаграми і повноцінні звіти, як екранні, так і друковані, експортувати дані до табличного процесора MS Excel. Візуалізація результатів запиту може бути подана користувачеві в різному вигляді – таблиці, діаграми. Варто зазначити, що рівень підготовки адміністративно-управлінського персоналу ПТНЗ, який створює звіти засобами системи ІАС ПРОФТЕХ, може бути прирівняний до досвіду середнього користувача MS Excel.

Упровадження інформаційно-аналітичної системи ІАС ПРОФТЕХ у навчально-методичних центрах ПТО і ПТНЗ має на меті полегшити працю методиста, підвищити продуктивність його аналітичної діяльності в процесі формування звітів про результати діяльності ПТНЗ. Водночас, поширення та ефективна експлуатація ІАС визначається, насамперед, підготовленістю до сприйняття цієї системи з боку керівників і методистів ПТНЗ, які застосовують комп'ютери та інформаційні системи як своєрідні інструментальні засоби у своїй діяльності.

Висновок. На нашу думку, професійно-технічні навчальні заклади мають ширше розвивати маркетингову діяльність щодо вивчення попиту на кваліфікованих робітників і вимог до них роботодавців, визначення рейтингів ПТНЗ з урахуванням ефективності працевлаштування випускників як кінцевого результату співпраці з роботодавцями. Засобом дієвої реалізації маркетингового аналізу мають стати інтегровані аналітичні системи на принципах паритетності

ПТНЗ, роботодавців, служби зайнятості, галузевих міністерств, регіональних систем ПТО.

Література:

1. Про затвердження індикаторів ефективної діяльності та методичних рекомендацій щодо їх впровадження : Наказ МОН України від 02.02.2009 р. № 55. – режим доступу <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1038.2548.0>.

Волкова Т.В. ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА "ПРОФТЕХ" В УПРАВЛЕНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИМ ОБРАЗОВАНИЕМ В РЕГИОНЕ

Аннотация. В статье делается упор на важности формирования у методистов ПТУ, ответственных за информационно-аналитическую работу, умений применять средства информационно-аналитической системы "ПРОФТЕХ" для проведения мониторинга деятельности ПТУ

Ключевые слова: информационно-аналитическая деятельность, средства информационно-аналитической системы, ответственный за информационно-аналитическую работу в ПТУ

Volkova T. INFORMATION-ANALITICAL SYSTEM "PROFTEH" IN THE MANAGEMENT OF VOCATIONAL EDUCATION IN THE REGION

Abstract. In the article it is emphasized the importance of building skills to apply the tools of information-analytical system "PROFTEH" for monitor of the activities of TVET in trainers, responsible for information-analytical work

Key words: information-analytical work, means of information-analytical system, trainers and responsables for the information-analytical work in TVET

Заявка

Волкова Тетяна Василівна

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

Завідувач лабораторії «Всеукраїнський інформаційно-аналітичний центр
ПТО»

Кандидат педагогічних наук

Старший науковий співробітник

Інформаційно-аналітична система "ПРОФТЕХ" в управлінні професійно-
технічною освітою в регіоні

098 423 34 39

Volkova-t@meta.ua